



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Notæ In Notas Willelmi Wendrockii Ad Ludovici Montaltii Litteras, Et In Disquisitiones Pauli Irenæi Inustæ

Fabri, Honoré

Coloniæ, 1659

Sectio III. Antiqua Ecclesiæ disciplina circa Presbyteros lapsos.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39536

In Dissertationem Theolog. de Perpetuitate Canonum. 113
quæ illos malè perdidit. At quod Cellotius adstruit,
nemo Catholicus negat. Vide qui sis; cum ipse ne-
ges, & nefandum voces. Ad illud demùm, quod
adeò vehementer exaggeras, de Concilii Latera-
nensis Decreto; præter ea, quæ supra dixi, ex Con-
ciliorum Summâ hæc pauca exscribo, quæ tibi fortè
facient satis. *Ambiguum est, an Censura lata in hoc Concilio
sint usu receptæ, ut annotatur à Cardinale Cajetano in sua Sum-
ma V. excommunicatio, & à me etiam ambigitur: pleraque
earum usu non observantur, quo solo poterant abrogari. Hæc
Coactor. Adde Cajetani dictum in Sum. V. excom.
c. 75. nisi consensu utentium, inquit, lex fuerit firmata, pro
non lege habetur.*

SECTIO III.

Antiqua Ecclesiæ disciplina circa Pres- byteros lapsos.

Nonnullis probabile visum est, Presbyterum eo-
dem post lapsum die, contritum scilicet & ritè
absolutum, * præsertim si ad id ex officio, vel proprio
statu teneatur, sine ullo peccato posse rem sacram fa-
cere: nam & contemptus abesse, & status gratiæ, cum
aliis dispositionibus pietatis actualis, ut ajunt, adesse
supponitur; & alioquin alicujus offendiculi, seu scan-
dali, ut vocant, vel suspicionis periculum est: nam de
lapsu occulto quæstio instituitur. Postquam in Bau-
nium, Vasquez, & Mascarenham, quorum imperitiam
& impudentiam laudas, invectus es; inde occasionem
arripis longiùs excurrendi in vastum antiquæ Eccle-
siasticæ disciplinæ campum, circa lapsos & pœniten-
tes: parum abfuit, quin totum Arnaldum, & Mori-
num, quantus quantus est, huc traduxeris.

* Pag 143.

Multa facilè asseris; quæ eadem facilitate negantur. nec quidquam ex confusa illa locorum farragine, legitima consecutione concludi potest; quod certum & perspicuum sit. Nihil tamen probabiliùs super ea re dici posse videtur, quàm quod à Bagotio, libro singulari *Dissertationum Theologicarum*, editum est: scilicet, Pœnitentiam publicam seu Canonicam à Sacramentali diversam fuisse; publicam illam, non pro quibuscumque peccatis mortalibus, sed tantùm pro publicis, nec pro omnibus publicis, sed pro enormibus fuisse; nullam pro occultis fuisse nisi merè spontaneam; absolutionem illam, etiam ultimam pœnitentiæ publicæ, non fuisse Sacramentalem; varium fuisse in variis regionibus pœnitentiæ publicæ usum & ritum; illam fuisse tantùm institutionis Ecclesiasticæ; ac proinde ab Ecclesia jure abrogari potuisse; jam dudum apud Græcos à Nectario suppressam; pœnitentiam publicam nunquam fuisse sine exhomologesi, id est, sine confessione publica, sive spontanea esset, scilicet occultorum, sive de præcepto Ecclesiastico, publicorum enormium. Cuncta hæc longè mihi probabiliora videntur; nec difficilè ex locis, tum à Bagotio, tum ab Arnaldo, tum à Morino adductis colliguntur. Utrùm verò præsens Ecclesiæ ritus Sacramenti pœnitentiæ administrandi, cujus ratio & partes à Conciliis Florentino & Tridentino clarissimè traditæ sunt, tantam, ut aliqui plusquam flebiliter deplorant, Ecclesiasticæ disciplinæ collapsæ ruinam importet; non ita facilè concesserim: plus sanè terroris, at fortè minus clementiæ & Christianæ mansuetudinis præfererat. Hinc ante Novati hæresim, vix ullum illius vestigium: immò Morinus asserere non dubitat, primam illam formam ad ritum hujus temporis non parùm accessisse. Non negarim,

illi

illi sua fuisse commoda; sed etiam incommoda & offendicula non defuisse, nemo inficias eat. Ritus præfentis temporis ad fidelium consolationem, commodum, numerum, longè accommodatior esse videtur. Multi abutuntur, sat scio: sed etiam multi mirificè inde juvantur, & non pœnitendo compendio, ad Christianæ & perfectioris vitæ usum perveniunt. Innumeros sanè peccatores, optimæ parentis Ecclesiæ charitas, ad meliorem frugem adductos Christo lucrata est; quos alioquin durus ille rigor desperationi reliquisset.

Equidem peccatores ad pœnas illas spontè suscipiendas Confessarii hortantur, cum ex spontanea illa corpusculi afflictatione, non modò incredibiles meriti, satisfactionis, & impetrationis fructus prove-niant (suppono enim hominem justificatum, ut ajunt;) verùm etiam suavissimæ consolationis interna vis, & interioris torrens voluptatis, ubertim fluat. Sanè, in tanta fidelium multitudine, vix fieri potest, quin aliqui mali & boni sint, pauci optimi & pessimi, mediocri status plurimi. Nec antiquis illis temporibus sua vitia, errores, scandala, defuerunt. Horret animus, cum Salvianum sui temporis Hieremiam & Historicos lego: nempe, exceptis primis illis nascentis Ecclesiæ primitiis, & tinctis sanguine Martyrum reliquiis, multus passim contentionibus, erroribus, ambitioni, avaritiæ, turpitudini, fraudi, bellis & scandalis, locus fuit. Non adeò sum *laudator temporis acti*, quin etiam præsentis virtutem & sanctitatem, res fidei optimè constitutas, probatissimos multorum Ecclesiasticorum, Regularium, & Sæcularium mores, magni faciam. Sed ad te redeo, Willelme, qui haud dubiè aliter sentire videris; & ita primævæ Ecclesiæ disciplinam extollis, * pro qua eruditum, ut vocas,

* Pag. 144.

116 *In Dissertationem Theolog. de Perpetuitate Canonum.*
Arnaldi librum mirificè laudas, ut jam tota penè
collapfa esse videatur.

Afferis igitur, antiquo jure, constitutum fuisse,
ut Clerici, qui se aliquo crimine, luxuriæ præsertim,
commaculassent, in perpetuum gradu dejicerentur.
Capitale crimen dicere debueras; sic enim Cæsarius
vocat: item publicum, non occultum; publicum
inquam, de quo, scilicet, in judicio accusari possent:
nec demum quodlibet publicum, sed enorme & ca-
pitale, ut supra laudatus Bagotius luculenter demon-
strat in aureo libello, etiam à me laudato. Quod enim
dicas, Hincmarum, S. Anselmum, Burchardum, Ivo-
nem in hoc hallucinatos fuisse, & in fraudem indu-
ctos adulterinis quibusdam Epistolis Gregorii, Ca-
lixti, & Isidori Hispalensis, ab insigni Impostore,
nomine Isidoro, scilicet Mercatore, confictis; *
perperam & temerè dictum, omnes ad unum Catho-
lici censebunt. Ecquis in hoc tibi potius fidem habeat,
quàm Hincmaro, viro sanè doctissimo, & rerum
Ecclesiasticarum peritissimo, nec non usus pœnitenti-
æ publicæ, quæ illius tempore præsertim vigebat?
cui, amabò, persuadebis, illum ignorasse, occultis
peccatis mortalibus publicam pœnitentiam fuisse im-
ponendam? nescivisse, quibus Decretis staret com-
munis exhomologesis usus, iis temporibus familia-
ris? perinde sanè atque si diceres, doctissimum ali-
quem hujus temporis Episcopum, v. g. Tholosanum,
nescire, quibus modò partibus constet Sacramen-
tum pœnitentiæ.

Prætereà Hincmarus non ignarus modò, & Episco-
palis muneris imperitus habendus esset; verùm etiam
mentis inops, & experts ratiocinii. Dicis enim res-
pondisse falsum Gregorium, in afficta illa Epistola ad
Secundinum, Sacerdotes lapsos, post dignam satis-
factio-

* *A Pag. 145. ad 150.*

factionem, ad pristinum ministerium revocari posse: qua de re Hincmarus nullatenus agit; cum id unum dumtaxat velit, occulta crimina Clericorum non esse publicanda, sed Dei iudicio relinquenda, in pœnitentia scilicet Sacramentali. Quid, quæso, inter hoc, & illud connexionis intercedit? & si nihil aliud Gregorius habet, quid facit illius auctoritas ad probandum, Sacerdotes lapsos, sed non detectos, à ministerio non esse removendos? Deinde, quis credat, omnia exemplaria operum Gregorii à Mercatore illo adulterata fuisse, & nullum amplius exemplar integrum extitisse, in quo Hincmarus, S. Anselmus, Burchardus, Ivo, aliique sinceram Gregorii mentem invenirent. Octo manuscripta Anglica, teste Jamesio, inventa sunt, à quibus hæc abest lacinia, ut dicis. At B. Anselmus Cantuariensis Episcopus integrum codicem nancisci non potuit? Hincmarus denique vir satis emunctæ naris, qui vix centesimo quinquagesimo anno post S. Gregorium vixit, ejusdem Gregorii singularem styllum à barbaris & solæcismis Isidori distinguere non potuit?

Quid, quod, nescire non potuit Ecclesiæ Romanæ usum & praxim? cum ad Nicolaum I. Rom. Pontificem sæpissimè scripserit, & ab eo multas litteras acceperit. Sed inquires, Rom. etiam Pontifices in errorem à Mercatore illo inducti fuerant. Apage istas nugas, vel, ut veriùs dicam, blasphemias. Hincmarum haud dubiè odisti, quòd nequissimum illum Gotteschalcum, obstinatum Prædestinatianæ hæreseos præconem & defensorem, Concilii iudicio damnatum, correptum, & virgis cæsum represserit, ac in officium redegerit. Hunc autem vos cum Prudentio Tricassino, Sanctorum albo adscriptum in Jansenianum Kalendarium traduxistis. Nemini sanè, qui vos

H 3 noverit,

118 *In Dissertationem Theolog. de Perpetuitate Canonum.*
noverit, dubium sit, quin hæc fuerit odii vestri ad-
versus Hincmarum causa. Quid porrò de Anselmo,
de Burchardo, & Ivone Carnotensi dicam? quos nemo
nisi ignorantissimus, hac in re, ignorantia infimulet;
utpote qui non modò Romanæ Ecclesiæ praxim
& usum nescire non potuerunt, verùm etiam ex pro-
fesso rem hanc ita discussierunt, ut nihil reconditum,
nihil abstrusum, nihil adulteratum ad Pœnitentia-
les, ut vocant, Canones pertinens eorum diligen-
tiam effugere, aut fallere unquam potuerit. Sed pro
Hincmari & Gotteschalci causa ad Cellotium te re-
mitto; qui rem hanc grandi volumine, eo styli ni-
tore, rationum pondere, multiplici doctrinæ & eru-
ditionis lumine profecutus est, ut in hoc opere, ni-
hil à doctis & Catholicis desideretur. Sed ad rem no-
stram, vel potiùs tuam redeo, ac te monitum seriò
velim, ut illud, quod tam audacter adstruis, omni-
no expungas; * nimirum per mille & ampliùs annos,
Sacerdotibus, sive clam, sive palam in carnis flagitia
lapsis, reditum ad suam dignitatem nullum patuisse.
Quod porrò subdis totam Ecclesiam falsis Gregorii
& Calixti Decretis deceptam, contrariæ consuetudi-
ni minùs fortiter repugnasse (nempe in totam Eccle-
siam hæc consuetudo inducta est, & Tridentini De-
creto firmata;) vis ingenuè dicam? non responsione,
sed antesignani vestri Gotteschalci virgis dignum
esse videtur.

† Tum Mascarenhæ & Baunio solitam convitio-
rum eluviem aspergis. Quamobrem verò? quod Sa-
cerdotes verè contritos ac rectè dispositos, occulto
carnis peccato adstrictos, absolvi posse scripserint;
quod eos non suspenderit à Sacri ordinis exercitiis;
quod pœnitentiam publicam eisdem non imposue-
rint: hæc sunt eorum crimina, hæc flagitiosa, ut ais,

* Pag. 150. † Pag. 150.

doctri-

doctrina; hæc nova Jesuitarum corruptela. Somnias profectò, somnias, ut mitissimè loquar, nam potui ac debui dicere, deliras Willelme, deliras. Quis enim absolutionem, rectè disposito ac verè contrito sine crimine & injustitia negare possit? quis dicat, pœnitentem à Confessario, qui Prælatus non sit, suspensionis vinculo ligari posse? quis asserat pœnitentiam publicam pro criminibus occultis ab eodem Confessario esse injungendam contra perspicuum Tridentini Decretum? Licèt enim Ecclesia pœnitentiam publicam etiamnum imponat, illa tamen Sacramentalis dici nequit: sed vel ut Ecclesiæ fiat satis, pro quibusdam enormibus flagitiis; sic pro Presbytericidio publico, flagellatio etiamnum adhibetur; vel ut præcedente incestu, ad tollendum matrimonii impedimentum, contracta obligatio, aliis operibus piis compensetur. Quis demùm dicat, Sacerdotem Sacramentali pœnitentia ritè expiatum ab Altaribus arcendum esse, qui sine scandalo, & aliorum offensione, vel suspitione amoveri, non possit? Is Arnaldi finis & scopus, ut fideles ab Eucharistica communione removeret. Nihil igitur, quod valdè suspectum non sit, in hac causa proferre valetis. Jam Gotteschalci doctrinam de Eucharistia singulari opere approbare voluistis, cujus etiam Samuel Maresius amicus vester, insignis laudator fuit. Pœnitentiæ publicæ res parùm vestrâ interest; nisi quatenùs in eo potissimam pœnitentiæ publicæ partem positam esse dicitis, quod quis ab Eucharistiæ Sacramento diù abstineat. Rem ultra non urgeo, pro qua sæpè ac sæpiùs vapulastis.

Imponis autem ac mentiris Wendrocki, * cum scribis, Sacerdotes à nefandis abominationibus adhuc recentes, à Jesuitis ad sacratissima mysteria propelli. Nunquam, ut video, apud illos Patres peccata depo-

* Pag. 151.

fuiſti : alioquin tuo periculo probaſſes , quàm acribus objurgationibus flagitioſos illos excipiant , quàm ſæpenumerò ſine abſolutione remittant , quos ſatis diſpoſitos eſſe non credunt , quàm ſedulò moneant , atque hortentur , ut eo ſaltem die , à re ſacra faciendâ abſtineant ; nunquam tamen indulgeant , quantum ſcilicet per eos licet , niſi certi ſcandali vitandi cauſâ. Vno verbo , illa tantum converſio cordis ad ſuſcipiendum abſolutionis beneficium requiritur , quæ contritione ſaltem imperfecta , quam attritionem vocant , integra confeſſione , & vero propoſito in poſterum non peccandi conſtat. Nec enim ſatisfactio abſolutioni neceſſariò præmittenda eſt : nec perfectam contritionem illud Sacramentum deſiderat. Sat ſcio , vos ſecùs ſentire : ſed tam multi nugas , erroresque veſtros in hoc argumento , egregiè refutarunt , ut eidem operæ mihi diutiùs inſiſtendum non ſit.

Negas deindè , * idque per errorem , fieri poſſe , ut Sacerdos in noxam lethalem carnis per fragilitatem lapſus , poſt unam , vel alteram horam paratus ſit , ad Sacramentalem pœnitentiam. Erronea veſtri Janſenii principia , ob oculos ſemper habetis : Vis illi gratiam ſufficientem deeſſe , quam chimericam & monſtroſam eſſe dicitis ; ac proindè reverà poſt lapſum reſurgere non poſſe , cum illi gratia ad hunc effectum neceſſaria deſit. En purum putum Janſeniſimum. Mox in hanc rem longiſſimum Aurelij , hoc eſt , Sancygiranum locum exſcribis. Ita ſordes ſordibus illuſtrare voluiſti ; cum tamen ſœditate potiùs , & eluvie contaminaveris. Gemina , quæ ſubduntur , D. Thomæ loca pro Jeſuitis aptè faciunt , nempè *Deus* , inquit , *quodque movet hominem ad aliquod bonum , non tamen perfectum , & talis motus præcedit gratiam.* De contritione imperfecta clariùs teſtimonium eſſe non potuit ; quæ re-

* Pag. 152. & 153.

verà

rà præcedit gratiam, scilicet habituales, quæ vi Sacramenti, cujus attritio pars est, infunditur. Sed quandoque statim perfecte movet ad bonum; & subito gratiam homo accipit. Ecce tibi contritionem perfectam, per quam homo justificatur. Alter locus eodem modo explicatur de conversione imperfecta & perfecta. Si tecum mihi res esset Willelme, tuis armis contra te pugnarem, iisdemque locis ad refellendos errores tuos uterer, quæ ipse contra Jesuiticam doctrinam adduxisti. Ostentas eruditionem in illa locorum farragine: sed insanam temeritatem & stultitiam vel ex eo palam ostendis, quod iisdem Patrum & Doctorum testimoniis, ea, quæ adstruis, confutentur, quibus eadem apud indoctam plebeculam demonstrare voluisti. Quod demum negas, pœnitentiam publicam usu esse abolitam, pro occultis scilicet criminibus (si tamen pro iis unquam viguit) eamque Tridentini Decreto renovatam esse scribis; sibilis potius & irrisione, quàm alia refutatione aut ratione rejiciendum est. Insanis mi homo, insanis, nimium factionis studium, & plusquàm Vatinianum adversus Jesuitas odium te ad insaniam redigunt: cum Tridentinum *sess. 14. cap. 5.* expressè habeat, publicam confessionem Divino præcepto nunquam fuisse mandatam, nec satis consultè humana aliqua lege præcipi posse, immò secretam confessionem Sacramentalem à sanctissimis & antiquissimis Patribus magno unanimique consensu commendatam fuisse, eaque ab initio Ecclesiam usam esse, & modò etiam uti.

Ad horrendam doctrinam Escobarii de nefando crimine descendis, * & ad Bullam Pii V. quæ incipit, *Horrendum*, rem istam malitiosè quidem, sed pueriliter exaggeras. Quis unquam Iesuita negavit, crimen illud esse enormissimum, flammis reverà ultricibus expiandum?

* Pag. 154.

122 *In Dissertationem Theolog. de Perpetuitate Canonum.*
piandum? sed cum illa Bulla tam dirum nefas *exercen-*
tes appellet, haud dubiè vox illa consuetudinem, seu
frequentiam significat; ut Doctores observant, Bar-
bosa in c. Clerici de excess. Prælat. Garcias par. II. c.
10. n. 198. cum omnibus aliis: licet nemo neget, quin
scelerati illi homines propter unum actum possint &
debeant de gradu dimoveri, tradique sæculari foro pu-
niendi; non tamen vi hujus Bullæ, sed vi d. cap. *Cle-*
rici, ut omnes observant cum Farinacio quæst. 148. n.
30. Ad hunc porrò degradationis, ut vocant, effectum,
requiritur notoreitas (sic enim appellant) juris, aut
facti; ut patet. Quis enim de gradu dejici potest, nisi
notus? Denique multi, iiq̄ue gravissimi auctores
tenent, in pœnam illam non incurri ante sententiam,
quam vulgò dicunt, declaratoriam: quia ista pœna
non est Censura, vel Irregularitas, sed mera pœna
privativa, seu depositio verbalis latæ sententiæ. Ita
Suar. de Cens. disp. 13. sect. 4. n. 22. Quaranta in ex-
plicatione hujus Bullæ limit. 1. Avila p. 3. disp. 5. dub.
3. Thesaurus de pœnis Ecclesiast. p. 2. v. Sodom. c. 1.
Nihil ergo Escobarius tam horrendum adduxit. Tu
verò bipedum nequissime, turpitudinem istam Sacer-
dotum cum summa voluptate ita versas, & accumu-
las, ut non levis in Sacerdotalem dignitatem infam-
ia refundatur: omnes sceditatis circumstantias, ut
vocant, omnia adjuncta ita colligis, ut tibi cordi
esse videantur: tuo pallio Christos Domini tegere
debueras, si quæ spurcicies inesset: quam tamen,
dum publicas, triumphare videris, & reverà exul-
tas in rebus pessimis. Fœniculum porrigo, ut scœdum
& spurcum os, quo tam foetidam eluviem aspersisti,
abstergere possis.

NOTA